

Ajankohtaista julkaisuarkistoista

Missä mennään -webinaari, 14.9.2021

Jyrki Ilva <jyrki.ilva@helsinki.fi>

Julkaisuarkistot Suomessa

- [Aaltodoc](#) - Aalto-yliopisto
- [Doria](#) - 10 organisaatiota
- [Helda](#) - Helsingin yliopisto ja 10 muuta organisaatiota
- [Jukuri](#) - Luonnonvarakeskus
- [Julkari](#) - 5 sosiaali- ja terveysministeriön alaista organisaatiota
- [Jultika](#) - Oulun yliopisto
- [JyX](#) - Jyväskylän yliopisto
- [Lauda](#) - Lapin yliopisto
- [LUTPub](#) - Lappeenrannan teknillinen yliopisto
- [Osuva](#) - Vaasan yliopisto
- [Taju](#) - Taideyliopisto
- [Theseus](#) - 24 ammattikorkeakoulua
- [Trepo](#) - Tampereen yliopisto
- [UEF eRepository](#) - Itä-Suomen yliopisto
- [UTUPub](#) - Turun yliopisto
- [Valto](#) - Valtioneuvosto

Julkaisuarkistot Suomessa (2)

- Vakiintuneita palveluita
 - Opinnäytteet, sarjajulkaisut ja rinnakkaistallenteet keskeisiä aineistotyyppejä
 - Yhteensä reilusti yli puoli miljoonaa kokotekstijulkaisua
- Yhä enemmän integraatioita muiden järjestelmien kanssa, mm.
 - Tutkimustietojärjestelmät ja [Justus-palvelu](#)
 - Opinnäytteiden tallennusjärjestelmät
 - [Finto](#) ja [Annif](#)
 - Tiedonhakuportaalit, ml. [Finna](#)
- Osa sijaitsee Kansalliskirjaston keskitetysti ylläpitämässä infrastruktuurissa, osa toimii itsenäisesti
 - Lähes kaikki julkaisuarkistot perustuvat avoimen lähdekoodin [DSpace-ohjelmistoon](#)

DSpace – avoimen lähdekoodin ohjelmisto

- Maailmanlaajuisesti laajimmin käytetty julkaisuarkisto-ohjelmisto
 - Kehitystyöstä vastaa kansainvälinen kehittäjäyhteisö
 - Ohjelmiston kotiorganisaationa toiminut vuodesta 2019 lähtien Lyris-konsortio
- Kansalliskirjasto on ollut jo pitkään aktiivisesti mukana käyttäjä- ja kehittäjäyhteisöjen toiminnassa
 - Tukee yhteisön toimintaa ja uusien ohjelmistoversioiden kehittämistä myös taloudellisesti

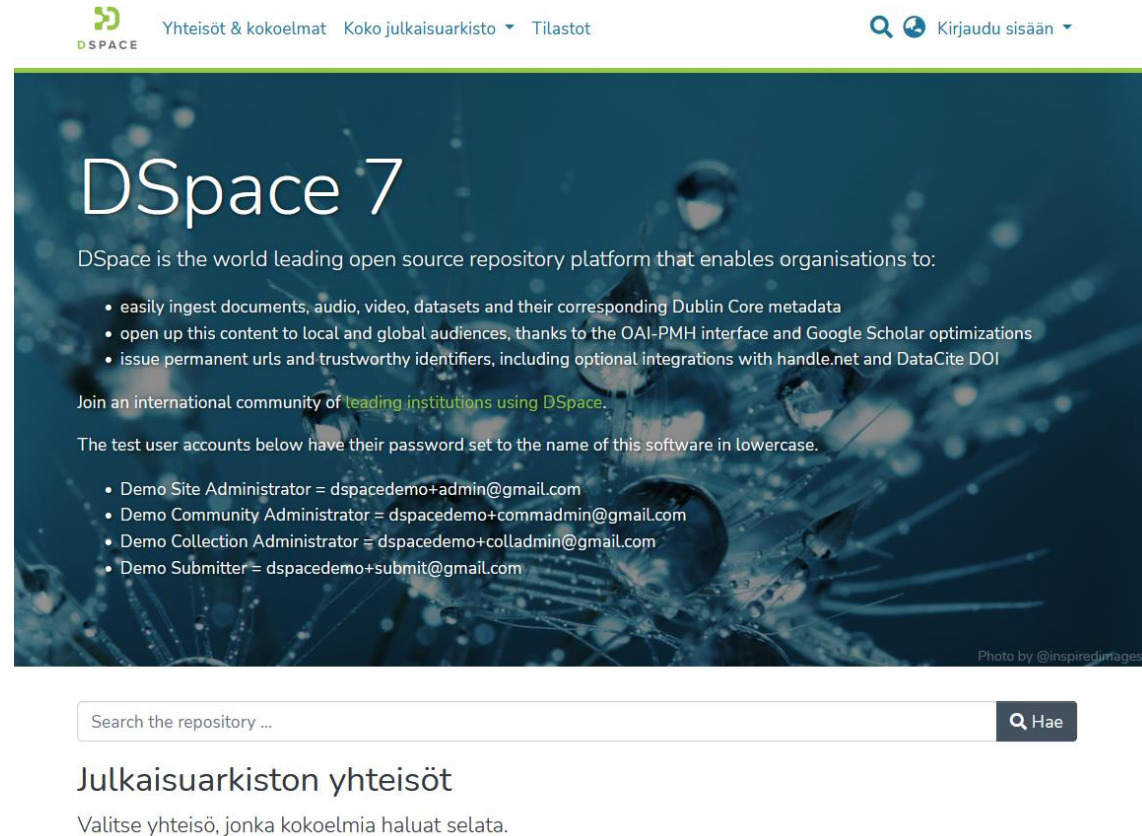

DSpace 7.0

- [DSpace 7.0 ilmestyi elokuun alussa 2021](#)
 - Kehitystyössä kesti ennakoitua pidempään
 - Suunnitteilla vuodesta 2015 lähtien, työn alla vuodesta 2017
 - Vuoden 2020 alusta koodausta tehtiin yhteisön rahoittamana maksullisena työnä
 - Kehitystyö eteni viiden säännöllisin väliajoin julkaistun beta-version kautta
 - Kansainväliset DSpace-palveluntarjoajat (Atmire ja 4Science) tekivät pääosan kehitystyöstä
- Tähän mennessä suurin muutos ohjelmiston historiassa
 - Yli miljoona riviä uutta tai päivitettyä koodia – enemmän kuin neljässä edellisessä versiossa yhteensä
 - Teknologiset ratkaisut päivitetty ajan tasalle, tarjoaa paljon uusia mahdollisuuksia
- Ohjelmisto on alusta lähtien saatavilla myös suomenkielisenä versiona
 - Käännöstyö tehty Kansalliskirjastossa

DSpace 7 – uudet ominaisuudet

- Uusi tekninen arkkitehtuuri
 - Uusittu REST-rajapinta yhdistää taustajärjestelmän ja käyttöliittymän
- Uusi käyttöliittymä
 - Perustuu Angular-tekniikkaan
 - Tähänastisista JSP- ja XML-käyttöliittymistä luovutaan
- Laajennettu tietomalli
 - "Muokattavat entiteetit"
 - Mahdollistaa julkaisujen lisäksi myös esim. tekijöiden, organisaatioiden tai julkaisukanavien kuvailun
 - Soveltamista täytyy vielä miettiä!
- Ks. [julkinen testipalvelu](#)

DSpace 7

DSpace is the world leading open source repository platform that enables organisations to:

- easily ingest documents, audio, video, datasets and their corresponding Dublin Core metadata
- open up this content to local and global audiences, thanks to the OAI-PMH interface and Google Scholar optimizations
- issue permanent urls and trustworthy identifiers, including optional integrations with handle.net and DataCite DOI

Join an international community of [leading institutions using DSpace](#).

The test user accounts below have their password set to the name of this software in lowercase.

- Demo Site Administrator = dspacedemo+admin@gmail.com
- Demo Community Administrator = dspacedemo+commadmin@gmail.com
- Demo Collection Administrator = dspacedemo+colladmin@gmail.com
- Demo Submitter = dspacedemo+submit@gmail.com

Search the repository ...

Julkaisuarkiston yhteisöt

Valitse yhteisö, jonka kokoelmia haluat selata.

DSpace 7 - jatkokehitys

- Uusia versioita (DSpace 7.1, 7.2, jne.) julkaistaan jatkossa säännöllisesti kolmen kuukauden sykleissä
 - Ihan kaikkia aiempien versioiden toiminnallisuuksia ei saatu mukaan vielä 7.0:aan
 - Tulossa myös bugikorjauksia, koodin optimointia ja uusia toiminnallisuuksia
- Kussakin versiossa ne ominaisuudet jotka on saatu valmiiksi deadlineen mennessä
 - Työn etenemistä [voi seurata Githubissa](#)
 - Suunniteltuja toiminnallisuuksia toteutetaan [prioriteettilistan](#) mukaisesti
 - Kansalliskirjasto osallistunut priorisointiin

DSpace 7 ja Kansalliskirjaston palvelut

- Käyttöönotto Kansalliskirjaston palveluissa mahdollista aikaisintaan loppuvuodesta 2022 alkaen
 - Odotetaan versiota, jossa on kaikki tarvittavat ominaisuudet
 - Jo ennen sitä selvitetään uuteen versioon siirrettäviin Kansalliskirjaston omiin räätälöinteihin liittyviä kysymyksiä
 - Monia asioita pitää miettiä uusiksi
 - Pääosa versiopäivityksistä tehdään näillä näkymin todennäköisesti vuonna 2023
 - Todella iso projekti!

Uusi URN-resolveri tuotantokäytössä

- Kansalliskirjaston uusittu URN-resolveri (<https://urn.fi>) tuotantokäyttöön elokuussa 2021
 - Pilotoitiin jo aiemmin joissakin julkaisuarkistoissa (mm. Doria)
- Toiminut pääsääntöisesti luotettavasti
 - Muutos ei yleensä näy käyttäjille millään tavalla
 - Aiempaa tarkempi siitä, että URN-tunnisteet ovat oikeassa formaatissa – ihan kaikki URN-osoitteet eivät välttämättä enää toimi
 - Ongelmatapauksissa kannattaa olla yhteydessä palveluosoitteeseen, `kk-urn[at]helsinki.fi`
 - Tukee paremmin eri osoitteissa sijaitsevien saman julkaisun kopioiden URN:ien resolvoitumista
- Kehitystyö jatkuu, uusista ominaisuuksista tiedotetaan myöhemmin

Julkaisuarkistojen metadatasuositus

- [Metadatasuosituksen](#) päivittämisestä käyty alustavaa keskustelua
 - Edellisestä päivityskierroksesta jo pari vuotta
 - Saavutettavuustietojen ilmaisemiseen tarvitaan uusia kenttiä
 - Ideoita mahdollisista muista päivitystarpeista voi lähettää Dublin Core -asiantuntijoiden palveluosoitteeseen, dc-posti[at]helsinki.fi
- Pidemmän tähtäimen päivitystarpeita
 - Miten DSpace 7:n muokattavien entiteettien kanssa toimitaan?
 - Dublin Core -sovellusprofiilien kansainvälinen kehitystyö saattaa myös tuoda päivitystarpeita
- [COAR:in resurssityyppisanastosta](#) uusi versio (3.0) kesällä 2021
 - Termit käännetty nyt myös suomeksi

Julkaisuarkistojen Plan S -yhteensopivuus

- Plan S:n julkaisuarkistoja koskevat sovellusohjeet [herättivät viime vuonna paljon keskustelua](#)
 - [Coalition S täydensi ohjeistuksiaan](#) joulun alla 2020 mm. metadataan ja itse julkaisuun tallennettavien tietojen osalta
 - Täydennysten jälkeen suomalaiset julkaisuarkistot täyttävät pakolliset vaatimukset suhteellisen hyvin, mutta parantamisen varaakin on
- JISC on [julkaissut uuden työkalun](#) julkaisuarkistojen Plan S -yhteensopivuuden testaamiseen

www.kansalliskirjasto.fi